

U C H W A Ł A Nr VII/40/2011
Rady Gminy Przasnysz
z dnia 30 marca 2011r.

w sprawie przyjęcia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przasnysz na lata 2011-2032

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), w związku z art. 14 ust.6, art. 15 ust.7 i 7a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.) oraz „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. zmieniona uchwałą Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

Rada Gminy u c h w a ł a, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przasnysz na lata 2011-2032” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przasnysz.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Przasnysz

Andrzej Sokuna

Załącznik
do Uchwały Nr VII/40/2011
Rady Gminy Przasnysz
z dnia 30 marca 2011 r.

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających
azbest z terenu gminy Przasnysz na lata 2011-2032**

Przasnysz, dnia 30 marca 2011 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.....	4
3. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.....	5
4. Szkodliwość azbestu i postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest.....	10
4.1. Szkodliwość azbestu.....	10
4.2. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest.....	11
4.3. Usuwanie wyrobów zawierających azbest.....	12
4.4. Transport oraz unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.....	14
4.5. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest.....	16
5. Obowiązki użytkowników wyrobów zawierających azbest wynikające z obowiązujących regulacji prawnych.....	17
5.1. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów i miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.....	17
5.2. Odpowiedzialność.....	19
6. Akty prawne regulujące szczegółowo użytkowanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest.....	20
7. Stan aktualny w zakresie wyrobów zawierających azbest i gospodarki odpadami azbestu na terenie gminy Przasnysz.....	22
7.1. Określenie szacunkowej ilości wyrobów zawierających azbest...	22
7.2. Koszty usuwania wyrobów azbestowych.....	25
8. Założenia programu.....	26
9. Harmonogram rzeczowy realizacji programu.....	32
10. Załączniki.....	33

1. Wstęp.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest został opracowany na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r.

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

W dniu 15 marca 2010 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę z dnia 14 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Program zastępuje dotychczasowy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Utrzymuje dotychczasowe cele i określa nowe zadania niezbędne do oczyszczania kraju z azbestu.

Główne cele Programu Krajowego to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu.

Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton). Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2009–2012 około 28% odpadów (4 mln ton),
- w latach 2013–2022 około 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023–2032 około 37% odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy też nowe możliwości m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach- wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program Oczyszczania Kraju z Azbestu przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

1. zadania legislacyjne;
2. działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii uniecznawiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów. Konferencji, kongresów i udział w nich;
3. zadania z zakresu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, do uniecznawiania włókien azbestowych;
4. monitoring realizacji Programu przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
5. działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

2. Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zadania samorządu gminnego wynikające z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu:

- gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;

- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

3. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.

Azbest to zespół włóknistych minerałów, należących do jednej z grup mineralnych:

- serpentynów (azbest chryzotylowy);
- amfiboli (azbest amosytowy, azbest krokidolitowy oraz inne amfibole włókniste nie stosowane w krajowym budownictwie antofyllit, aktynolit, tremolit).

W Polsce najpowszechniejsze zastosowanie miał azbest chryzotylowy, o stosunkowo małej szkodliwości w porównaniu do azbestów amfibolowych. Azbest był powszechnie stosowanym wyrobem budowlanym z uwagi na korzystne własności fizyczne (odporność na wysoką temperaturę, brak przewodnictwa prądu elektrycznego, elastyczność, włókniste wykształcenie osobników mineralnych, łatwe mechaniczne łączenie się z różnymi lepiszczami). Był powszechnie stosowany w różnych gałęziach przemysłu, gospodarki i wyrobach codziennego użytku. Produkowano z niego głównie pokrycia dachowe i elewacje oraz rury wodociągowe o kanalizacyjne.

Na świecie wykorzystywano trzy typy materiałów:

- krokidolit „azbest niebieski” – amfibol, ma najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, dzięki czemu był najczęściej wykorzystywany w przemyśle, jest najbardziej szkodliwym, rakotwórczym i mutagennym rodzajem azbestu. Został najwcześniej wycofany z użytkowania, w latach 80-tych;
- amosyt „azbest brązowy” – amfibol o szkodliwości średniej.

Charakteryzuje się sztywniejszymi i mniej giętkimi włóknami niż chryzotyl. W Europie Zachodniej miał zastosowanie jako tynki i natryski ogniochronne;

- chryzotyl „azbest biały” – serpentyn, najmniej szkodliwy spośród wymienionych azbestów. Wytwarzano z niego wyroby azbestowo-cementowe, tkane, przędzę termoizolacyjną.

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest przeprowadza się na podstawie trzech kryteriów: zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej wyrobu.

Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy:

Klasa I – wyroby „miękkie” albo „kruche”, dające się kruszyć w palcach, łatwo ulegające destrukcji mechanicznej, powodujące duże poziomy zanieczyszczeń powietrza przy pracach związanych z ich zabezpieczeniem lub demontażem. Posiadają zawartość ok. 30-90 % wag. azbestu i gęstość objętościową poniżej 1000 kg/m^3 . Przykładem takich wyrobów są izolacje i uszczelnienia azbestowe w postaci sznurów, maty, płótna, tektury azbestowe stosowane najczęściej w technikach cieplnych, ciepłownictwie, przemyśle energetycznym.

Klasa II – wyroby „twarde” albo „niekruche”, odporne na próbę kruszenia w palcach. Włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia, emisja azbestu do otoczenia jest niewielka. Wyroby te zawierają 13-20 % wag. azbestu i posiadają gęstość objętościową powyżej 1000 kg/m^3 . Zagrożenie dla zdrowia ludzi i dla środowiska stwarza obróbka tych wyrobów tj. cięcie, wiercenie otworów, rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości. Najczęściej stosowanymi wyrobami tej klasy były wyroby azbestowo-cementowe - płyty płaskie prasowane stosowane jako elewacyjne lub okładzinowe w systemach dociepleń budynków, pokrycia dachowe płytami falistymi tzw. „eternit”, płyty azbestowo –cementowe typ „karo” stosowane jako elewacyjne lub jako pokrycia dachowe, rury kanalizacyjne i wodociągowe azbestowo-cementowe.

Azbest ze względu na takie zalety jak: odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących a także elastyczność stosowany był w szerokim zakresie od ponad 100 lat w ok. 3 tysiącach różnych wyrobów przemysłowych.

W Polsce azbest wykorzystywano najczęściej do produkcji pokryć dachowych (eternit falisty i płaski), płyt elewacyjnych i balkonowych, rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, różnych typów izolacji cieplnej, sprzęgieł i hamulców do wind, kotłów, wymienników ciepła, przewodów centralnego ogrzewania, ognioodpornych koców azbestowych.

Zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest i kierunki wykorzystywania azbestu przedstawiono w poniższych tabelach.

Tab.1 Zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest.

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie	Klasa wyrobu
Masy azbestowe natryskowe	Izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych, przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej	I
Sznury	Piece przemysłowe wraz z kanałami spalin, nagrzewnice, rekuperatory, kominy przemysłowe	I
Tektura azbestowa	Izolacja termiczna i uszczelnienia w instalacjach przemysłowych, aparaturze kontrolno-pomiarowej i laboratoryjnej	I
Płyty azbestowo-kauczukowe	Uszczelnienia urządzeń przemysłowych pracujących w środowisku agresywnym	I
Wyroby tekstylne z azbestu (rękawice i tkaniny azbestowe)	Ochrona pracowników	I
Masa lub tektura azbestowa	Drobne urządzenia w gospodarstwach domowych np. żelazka, płytki kuchenne, piece akumulacyjne	I
Materiały i wykładziny cierne zawierające azbest	Hamulce i sprzęgła	I
Masy ognioodporne zawierające azbest	Piece przemysłowe wraz z kanałami spalin	I
Płyty azbestowo-cementowe faliste i gąsiory	Pokrycia dachowe, balkony	II
Płyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane	Ściany osłonowe, działowe, okładziny zewnętrzne, osłona ścian i przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe i wentylatorowe	II
Płyty azbestowo-cementowe płaskie typ „karo”	Pokrycia dachowe, okładziny zewnętrzne	II
Płyty azbestowo-cementowe suchoformowane „acekol”, „kolorys” i inne	Okładziny zewnętrzne, osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, ściany działowe	II
Płyty azbestowo-cementowe konstrukcyjne ognioodporne	Oslony ogniochronne i przeciwpożarowe w budynkach i obiektach przemysłowych izolacja urządzeń grzewczych, grodzie przeciwogniowe	I lub II
Rury azbestowo-cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	Przewody wodociągowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsyków na śmieci, przewody kominowe	II
Otuliny azbestowo-cementowe	Izolacja urządzeń ciepłowniczych i innych przemysłowych	II
Kształtki budowlane azbestowo-cementowe	Przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony rurociągów ciepłowniczych, osłony	II

	kanałów spalinowych i wentylacyjnych	
Kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	Przegrody izolacyjne w aparatach i urządzeniach elektrycznych	II
Płytki PCV	Podłogi w blokach mieszkalnych	II

Uwaga:

- klasa I obejmuje wyroby tzw. „miękkie” zawierające powyżej 20 % azbestu i stwarzające duże narażenie na azbest,
- klasa II obejmuje wyroby tzw. „twarde” zawierające poniżej 20 % azbestu i na skutek utwardzenia cementem stwarzające mniejsze narażenie na azbest.

Tab.2 Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.

Rodzaje wyrobów	Wyroby	Udział % wag. azbestu w wyrobie	Zastosowanie	Zalety wyrobu
Wyroby azbestowo-cementowe	Płyty faliste, obudowy, płyty Karo, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne	5-35	Pokrycie dachowe, elewacja	Ogniotrwałość, odporność na korozję i gnicie, wytrzymałe mechanicznie, lekkie, trwałe, nie wymagają konserwacji
Wyroby izolacyjne	Wata, włóknina, sznury, tkanina termoizolacyjna, taśma	75-100	Izolacje kotłów parowych, silników, rurociągów, wymienników ciepła, zbiorników, ubrania i tkaniny ognioodporne	Odporne na wysoką temperaturę, trwałe
Wyroby uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione	75-100	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę i parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe	Odporność na wysokie temperatury, wytrzymałość na ścislenie, dobra elastyczność, odporność chemiczna
Wyroby cierne	Okładziny cierne, klocki hamulcowe	30	Element napędów	Chroni elementy przed przegrzaniem
Wyroby hydroizolacyjne	Lepiki asfaltowe, asfalty drogowe	20-40	Materiały stosowane w	

	uszlachetnione, kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe		budownictwie	
Inne	Materiały filtracyjne w przemśle piwowarskim i w farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych		Stosowane w różnych rodzajach przemysłu	

Najbardziej trwałymi wyrobami azbestowymi są płyty azbestowo cementowe, których żywotność liczona jest na ponad 30 lat. Ulegają one korozji na skutek zmiennych warunków pogodowych oraz kwaśnych deszczy, dochodzi wtedy do pęknięć i odspajania kolejnych warstw materiału. Azbest może ulec także mechanicznemu uszkodzeniu w wyniku działalności człowieka, np. w trakcie nieprawidłowego montażu. Czynniki te doprowadzają w rezultacie do emisji włókien azbestu do atmosfery. Pył azbestowy jest niebezpieczny dla zdrowia, powoduje poważne choroby układu oddechowego. Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają wyroby azbestowe, powinny one zostać usunięte ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku.

Wyroby zawierające azbest z chwilą ich usunięcia z miejsca wbudowania i montażu stają się odpadami, które zostały zakwalifikowane jako odpady niebezpieczne.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) następujące rodzaje odpadów zawierających azbest zaliczono do niebezpiecznych:

Tab. 3 Odpady niebezpieczne zawierające azbest.

Lp.	Kod odpadu	Podgrupa	Rodzaj
1.	06 07 01	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu, stosowania chlorowców i chemicznych procesów przetwórstwa chloru	Odpady azbestowe z elektrolizy
2.	06 13 04	Odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych	Odpady z przetwórstwa azbestu
3.	10 11 81	Odpady z hutnictwa szkła	Odpady zawierające

			azbest
4.	10 13 09	Odpady z produkcji spoiw mineralnych, w tym cementu, wapna i tynku oraz wytworzonych z nich wyrobów	Odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-cementowych
5.	15 01 11	Odpady opakowaniowe	Opakowania z metali zawierających niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
6.	16 01 11	Zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy, odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów	Okładziny hamulcowe zawierające azbest
7.	16 02 12	Odpady z urządzeń elektrycznych i elektronicznych	Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
8.	17 06 01	Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest	Materiały izolacyjne zawierające azbest
9.	17 06 05	Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

4. Szkodliwość azbestu i postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest.

4.1. Szkodliwość azbestu.

Szkodliwość wyrobów zawierających azbest wynika bezpośrednio z faktu uwalniania się pyłu azbestowego z wyrobu do powietrza w trakcie eksploatacji wyrobu, jego konserwacji, destrukcji, starzenia, usuwania, przemieszczania.

Uwalnianie się pyłu azbestowego z niektórych wyrobów może następować samoistnie, bez działania czynników osłabiających strukturę wyrobu czy spoiwa. Jednak spoiwo, w szczególności takie jego cechy jak twardość, elastyczność, odporność na uszkodzenia, spoistość, trwałość – mają zasadniczy chociaż nie wyłączny wpływ na wielkość emisji pyłu azbestowego do otoczenia. Pył azbestowy w formie aerozolu wdychanego z powietrzem stanowi przyczynę chorób powodowanych przez azbest.

Dopóki włókna azbestu nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby zawierające azbest nie stanowią zagrożenia dla zdrowia.

W świetle dotychczasowych badań wchłanianie azbestu drogą pokarmową nie stanowi ryzyka dla zdrowia i życia człowieka.

Największe zagrożenia dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tj. takie, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych, skąd mogą penetrować tkankę płucną.

Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe tj. ekspozycje:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkcyjnych i stosujących wyroby azbestowe, pracą w warsztatach samochodowych oraz pracą przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest;
- parazawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów;
- środowiskową – związaną z występowaniem azbestu w środowisku.

Różnią się one w sposób istotny wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, długością trwania narażenia, co za tym idzie, skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia określonych chorób, w tym nowotworów.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestowego w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m³ powietrza w pomiarach 24-godzinnych.

W Polsce, uwzględniając wyroby zawierające azbest, liczebnie dominującymi są wyroby stosowane w budownictwie. Wśród nich najliczniejszymi są stosunkowo mało pyłące wyroby azbestowo – cementowe tj. płyty elewacyjne i pokryć dachowych: w tym płyty faliste (tzw. eternit) a także kształtki azbestowo-cementowe, gąsiorzy i płytki Karo. Korzystną ich lokalizacją jest zastosowanie na zewnątrz obiektów budowlanych, co skutkuje ograniczonym przenikaniem pyłów do wnętrza budynków. Lokalizacja wyrobów azbestowych wewnątrz budynków skutkuje wzrostem zanieczyszczenia powietrza wewnętrznego, w przypadku uszkodzeń tych wyrobów, ich naprawy czy usuwania.

4.2. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest.

Zgodnie z przepisami właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, zobligowany jest do dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów i sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania (zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest – Dz. U. Nr 71, poz.649). Przepisy określają szczegółowo, kiedy usuwanie wyrobów zawierających azbest jest konieczne. Określają także, jak należy postępować z obiektami, w których użyto azbestu i jak należy zabezpieczyć wyroby zawierające azbest.

Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się w jednym egzemplarzu ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Ocenę należy przechowywać łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej.

W celu bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest należy:

- wyroby niezakwalifikowane w ocenie do wymiany zabezpieczyć przez:
 - zabudowę (zamknięcie) przestrzeni, w której znajdują się w/w wyroby, szczelną przegrodą bez naruszenia samego wyrobu lub
 - pokrywanie wyrobów lub powierzchni zawierających azbest szczelną powłoką z głęboko penetrujących środków wiążących azbest, posiadających odpowiednią aprobatę techniczną.
- wyeliminować jakąkolwiek obróbkę mechaniczną przy pracach zabezpieczających,
- po dokonaniu zabezpieczenia, należy ponownie sporządzić ocenę.

4.3. Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest jest zobowiązany do uzyskania odpowiednich zezwoleń w zakresie postępowania z odpadami zawierającymi azbest, przeszkolenia zatrudnianych pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu w/w wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, okręgowemu inspektorowi pracy oraz państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości obowiązany jest zgłosić prace polegające na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej.

W razie stwierdzenia konieczności usunięcia wyrobów zawierających azbest, należy podjąć jak najszybciej prace mające na celu eliminację źródeł emisji włókien azbestowych do otoczenia. Usuwane wyroby z azbestem powinny być zastąpione wyrobami niezawierającymi tego surowca. Usuwanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 lub zawierających krokidolit powinno odbywać się pod stałym nadzorem technicznym prawidłowości wykonywania prac ze strony wykonawcy robót oraz przy zachowaniu określonych w planie prac warunków ochrony pracowników i środowiska.

Wykonawca prac, który jest wytwórcą odpadów niebezpiecznych zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac zawierający ilość wytworzonych odpadów, identyfikację rodzaju azbestu, klasyfikację wytworzonego odpadu, warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy.

Ponadto wykonawca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania zobowiązany jest do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon;
- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniej niż 1 m, przy stosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- umieszczenia w strefie prac tablic ostrzegawczych o treści „Uwaga! Zagrożenie azbestem” , w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit tablica powinna być następująca „Uwaga! Zagrożenie azbestem-krokidolitem”;
- zastosowania odpowiednich środków technicznych w celu zmniejszenia emisji włókien azbestu;
- zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- odspajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- codziennego zabezpieczania zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowania na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat.

4.4. Transport oraz unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.

Do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest należy stosować przepisy dotyczące przewozu odpadów niebezpiecznych a ich transport należy wykonywać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska , w szczególności przez:

1. szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³;
2. zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³;
3. szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
4. utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
5. oznakowanie opakowań zgodnie z obowiązującymi przepisami;
6. magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady azbestowe można przekazywać tylko tym podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

Odpady zawierające azbest nie mogą być kierowane do powtórnego wykorzystania (odzysk), także ich przetwarzanie chemiczne lub fizyczno-chemiczne, ze względu na właściwości azbestu, jest w praktyce trudne do zrealizowania. Praktycznie jedynym sposobem unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest składowanie. Powinny być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych częściach składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne albo na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych. Szczegółowe zasady składowania odpadów azbestowych regulowane są przez rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. z 2003 r. Nr 61, poz.549 z późn. zm).

Składowisko odpadów azbestowych przeznaczone wyłącznie do składowania odpadów niebezpiecznych pochodzących z budowy, remontu i rozbiórki obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, wymienionych w katalogu odpadów, oznaczonych kodami:

- 1) 17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest
- 2) 17 06 05* Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
- niezawierających substancji niebezpiecznych innych niż azbest w postaci związanej wraz z włóknami związanymi czynnikiem wiążącym, w postaci nieprzekształconej, buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osuwaniem się.

Odpady składowuje się w opakowaniu, w którym zostały dostarczone na składowisko. Każdorazowo po złożeniu odpadów na składowisku, ich powierzchnię zabezpiecza się przed emisją pyłów przez przykrycie izolacją syntetyczną lub warstwą ziemi. Składowanie odpadów należy zakończyć na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia a następnie należy wypełnić składowisko ziemią do poziomu terenu. Azbest po złożeniu i przykryciu gruntem mineralnym jest nieszkodliwy dla środowiska gruntowo-wodnego oraz powietrza atmosferycznego. Na składowisku odpadów azbestowych nie mogą być budowane budynki, wykonywane wykopy, instalacje naziemne i podziemne, nie należy prowadzić robót mogących naruszyć strukturę składowiska.

4.5. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest.

Odpady zawierające azbest powinny być deponowane wyłącznie na składowiskach przeznaczonych do tego rodzaju odpadów lub na wydzielonych częściach składowisk. Ilość składowisk, na których mogą być deponowane odpady zawierające azbest, mimo ciągłego ich przyrostu w ostatnim okresie, jest niewspółmierna do potrzeb. W kraju istnieje aktualnie niewiele obiektów przyjmujących odpady z azbestem, poniżej wymieniono składowiska wg stanu na czerwiec 2009 r.:

Województwo dolnośląskie:

- Składowisko Odpadów Przemysłowych, Wałbrzych, ul. Górnicza 1,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu, gm. Polkowice;
- Składowisko odpadów w Marcinowie, gm. Trzebnica;
- Teren KGHM „Polska Miedź” w Lubinie, Oddział Huta Miedzi Głogów, Głogów, ul Żukowicka 1 (wykorzystywane przez właściciela);

Województwo kujawsko-pomorskie:

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Małociechowo, gm. Pruszcz

Województwo lubelskie:

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Poniatowa Wieś, gm. Poniatowa;
- Składowisko Piaski Zarzecze II, Kraśnik;
- Składowisko odpadów azbestowych w miejscowości Srebrzyszcze, gm. Chełm

Województwo lubuskie:

- Składowisko Odpadów Azbestowych ul. Małszyńska 180, Chróścik, gm. Gorzów Wielkopolski;

Województwo łódzkie:

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Jadwinówka, gm. Radomsko;
- „Bagno-Lubień” – teren Elektrowni Bełchatów S.A. (wykorzystywane przez właściciela)

Województwo małopolskie:

- Składowisko Komunalne w Ujkowie Starym, gm. Bolesław
- Składowisko odpadów „Za rzeką Białą”, Tarnów, ul, Kwiatkowskiego 8

Województwo mazowieckie:

- Składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie, gm. Sierpc

Województwo opolskie:

- brak składowisk

Województwo podkarpackie:

- Składowisko Odpadów w Młynach, gm. Radymno;
- Składowisko Odpadów Pysznica, gm. Pysznica;

Województwo podlaskie

- Składowisko Odpadów Miastkowo, pow. Łomża

Województwo pomorskie:

- Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie, Bierkowo 120, gm. Słupsk
- Składowisko Odpadów w Gilwie Małej, Gilwa Mała 8, Kwidzyn

Województwo śląskie:

- Sektor III na odpady azbestowe, wydzielony w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie, Szybowa 44;
- Kwatera X na odpady azbestowe w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dąbrowie Górniczej;
- Składowisko odpadów azbestowych na terenie Oczyszczalni Ścieków Deszczowo-Przemysłowych Huty Katowice, Dąbrowa Górnicza;
- Wydzielona subkwateryna na odpady zawierające azbest w ramach sektora III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju

Województwo świętokrzyskie:

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Dobrów, gm. Tuczępy

Województwo warmińsko-mazurskie:

- Składowisko odpadów zawierających azbest Półwieś, gm. Zalewo;
- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Elbląg, ul. Szańcowa 1

Województwo wielkopolskie:

- Składowisko odpadów niebezpiecznych, Konin ul. Sulańska 11

Województwo zachodniopomorskie:

- Zakład odzysku odpadów, Sianów, ul. Łubaszan 80;
- Składowisko odpadów Dalsze, gm. Myślibórz.

Składowiska odpadów zawierających azbest nie są rozmieszczane równomiernie na terenie całego kraju, problemem jest niewystarczająca liczba składowisk w województwach o największej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest – mazowieckim i lubelskim.

5. Obowiązki użytkowników wyrobów zawierających azbest wynikające z obowiązujących regulacji prawnych.

5.1. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów i miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów i miejsc z wyrobami zawierającymi azbest są uregulowane przepisami prawnymi tj.:

1. Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w

których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. Nr 8, poz. 31);

2. Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.).

Praktycznie ogromna większość właścicieli obiektów lub nieruchomości zawierających azbest jest również ich użytkownikami.

Na podstawie w/w przepisów zostały opracowane procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 1 – Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Celem tej procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy więc bezpiecznego ich użytkowania. Zakres procedury obejmuje okres posiadania budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Procedura 1 obejmuje:

1. Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury.
2. Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest.
3. Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowanie i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest;
4. Bieżąca kontrola stanu oraz konserwacja wyrobów zawierających azbest zabudowanych w obiekcie.
5. Sporządzenie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”.
6. Sporządzenie informacji o wyrobach zawierających azbest (corocznie) i przedłożenie jej w terminie do dnia 31 stycznia marszałkowi województwa (dotyczy przedsiębiorców) lub wójtowi (dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami).
7. Oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest.
8. Zaznaczenie na planach sytuacyjnych oraz w dokumentacji technicznej miejsc występowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest.

Wykorzystujący wyroby zawierające azbest mają obowiązek sporządzenia w 1 egzemplarzu - „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. „Ocenę...” przechowuje się łącznie z dokumentacją obiektu budowlanego. Właściciele lub zarządcy, którzy sporządzili „Ocenę..”

wcześniej- sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...”

Właściciel lub zarządca nieruchomości jest zobowiązany do przeprowadzenia inwentaryzacji czyli spisu z natury wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca, gdzie zlokalizowany jest budynek, budowla, instalacja, urządzenie lub teren z wyrobami zawierającymi azbest. Obowiązek ten dotyczy osób fizycznych. Osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do właściwego marszałka województwa. Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2 – Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Celem tej procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Procedura 2 obejmuje:

1. Podjęcie decyzji o usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
2. Przygotowanie identyfikacji azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia na podstawie posiadanych dokumentów.
3. Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – na 30 dni przed rozpoczęciem prac zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest – celem uzyskania pozwolenia na budowę wraz z określonymi warunkami.
4. Dokonanie wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązku stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu.
5. Poinformowanie mieszkańców/użytkowników obiektu o usuwaniu materiałów i sposobu zabezpieczenia.
6. Uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po wykonaniu robót oraz jego przechowywanie przez co najmniej 5 lat.

5.2. Odpowiedzialność.

Jednostki administracji państwowej:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego

- Okręgowy Inspektor Pracy
- Powiatowy Inspektor Sanitarny

mają prawo i obowiązek kontroli przestrzegania przepisów prawa dotyczących prawidłowej i bezpiecznej eksploatacji wyrobów zawierających azbest, a także wykonanych w kontakcie z azbestem wszelkich prac zabezpieczających, konserwacyjnych oraz demontażu i usuwania.

Za niedopełnienie nałożonych prawem obowiązków, właścicielom i użytkownikom wyrobów zawierających azbest grożą kary i odpowiednie sankcje wynikające z przepisów prawnych w zakresie dotyczącym ochrony zdrowia ludzi i czystości środowiska.

Podstawę do nałożenia kar w obszarze nieprzestrzegania przepisów dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stanowią:

- w zakresie przepisów ustawy Prawo budowlane – przepisy zawarte w art.5 pkt 2 oraz art. 92 pkt 2 dotyczące właściwego utrzymania obiektu i ochrony środowiska;
- w zakresie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska – przepisy zawarte w Dziale II ustawy oraz w art. 344 dotyczącym zakazu wtórnego wykorzystania substancji niebezpiecznych, art. 345 dotyczącym zaniechania oczyszczania z substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska, art. 346 dotyczącym zaniechania obowiązku składania stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających substancje stwarzające zagrożenie dla środowiska i ludzi;
- w zakresie przepisów ustawy o odpadach – przepisy zawarte w art.70 dotyczące nielegalnego usuwania posiadanych odpadów niebezpiecznych lub ich składowania w miejscu niedozwolonym i w art. 76 dotyczące jw., lecz dla wykonawców prac usuwania takich wyrobów;
- w zakresie przepisów ustawy o zakazie stosowania azbestu i wyrobów zawierających azbest – przepisy zawarte w art. 7b ust.1 i 2 dotyczące zakazu wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azbestu lub wyrobów zawierających azbest, a także produkcji takich wyrobów lub obrotu nimi.

6. Akty prawne regulujące szczegółowo użytkowanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Do głównych aktów prawnych regulujących szczegółowo wymagania i zasady użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest należą:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, z późn. zm.)

3. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.)
8. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.)
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495)
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. Nr 8, poz. 31)
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.)
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)
13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 217, poz. 1833 z późn. zm.)
14. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)
15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.)
16. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)

17. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz.U. Nr 187, poz. 1571)
18. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2004 r. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.)
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenia dla środowiska (Dz.U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1439)
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206)
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. z 2006 r. Nr 30, poz. 213)
22. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów z dnia 14 lipca 2009 roku
23. Dyrektywa Rady Unii Europejskiej z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987)
24. Dyrektywa Rady Unii Europejskiej 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.

7. Stan aktualny w zakresie wyrobów zawierających azbest i gospodarki odpadami azbestu na terenie gminy Przasnysz.

7.1. Określenie szacunkowej ilości wyrobów zawierających azbest.

Szacunkową ilość i miejsca występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Przasnysz pozyskano na podstawie inwentaryzacji sporządzonej w 2004 r. Mieszkańcy gminy dokonali spisu z natury występujących na terenie ich nieruchomości wyrobów zawierających azbest. Wyroby zawierające azbest występujące na terenie gminy to pokrycia dachowe w postaci płyt azbestowo-cementowych płaskich i falistych.

Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Przasnysz (stan na 31.12.2004 r.)

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest - sołectwo	Ilość m ²	Rodzaj obiektu szt.
1.	1.płyty azbestowo - cementowe płaskie 2.płyty azbestowo - cementowe faliste	Bartniki	- 4 843	Budynki mieszkalne - 13 Budynki inwentarskie - 10 Inne - 11
2.	1. 2.	Bogate	- 12 597	- 34 - 38 - 27
3.	1. 2.	Cierpigórz	351 7 027	- 4 - 18 - 8
4.	1. 2.	Dobrzankowo	- 3 214	- 8 - 10 - 11
5.	1. 2.	Emowo	403 3 827	- 6 - 15 - 15
6.	1. 2.	Golany	260 2 446	- 2 - 11 - 2
7	1. 2.	Gostkowo	- 18 592	- 15 - 67 - 17
8	1. 2.	Góry Karwackie	297 7 566	- 8 - 26 - 13
9	1. 2.	Fijałkowo	- 6 951	- 10 - 18 - 9
10	1. 2.	Grabowo	- 10 141	- 16 - 34 - 41
11	1. 2.	Helenowo Nowe	- 7 501	- 15 - 26 - 20
12	1. 2.	Helenowo Stare	- 2 706	- 9 - 9 - 8
13	1. 2.	Karwacz	1 458 10 528	- 34 - 54 - 23
14	1. 2.	Kijewice	368 8 004	- 5 - 19

				- 8
15	1.	Krępa Stara	-	- 17
	2.		6 544	- 20 - 22
16	1.	Klewki	199	- 12
	2.		5 695	- 16 - 12
17	1.	Leszno	-	- 6
	2.		2 539	- 9 - 4
18	1.	Lisiogóra	-	- 3
	2.		2 252	- 9 - 0
19	1.	Mchowo	-	- 20
	2.		17 260	- 56 - 31
20	1.	Mchówko	100	- 4
	2.		1 750	- 7 - 3
21	1.	Mirów	-	- 2
	2.		1 782	- 5 - 1
22	1.	Obrąb	-	- 37
	2.		28 882	- 49 - 23
23	1.	Oględa	-	- 10
	2.		5 615	- 17 - 6
24	1.	Osówiec Kmiecy	-	- 9
	2.		5 780	- 18 - 6
25	1.	Osówiec Szlachecki	-	- 3
	2.		4 124	- 13 - 6 - d - 22
26	1.	Sierakowo	-	- 19
	2.		5 549	- 18 - 18
27	1.	Sątrzaska	-	- 17
	2.		9 344	- 23 - 8
28	1.	Szła	-	- 22
	2.		14 793	- 47 - 29
29	1.	Trzcianka	-	- 7
	2.		5 742	- 16 - 8
30	1.	Wielodróż	-	- 21
	2.		9 598	- 40 - 26

31	1.	Wyrań Karwacki	115	- 8
	2.		7 990	- 17 - 13
32	1.	Zawadki	-	- 9
	2.		8 786	- 26 - 13
33	1.	Zakocie	-	- 7
	2.		2921	- 13 - 6
34	1.	Dębiny	-	- 1
	2.		2 449	- 6 - 2

Ogółem : 258 889 m²

w tym :

plyty azbest. cement. płaskie - 3 551 m²
plyty azbest. cement. faliste - 255 338 m²

budynki mieszkalne - 414 szt.
budynki inwentarskie - 780 szt.
inne budynki - 451 szt.

Przyjmując, że 1 m² waży 11,1 kg szacuje się, że na terenie gminy Przasnysz znajduje się około **2 874 Mg** wyrobów azbestowych.

7.2. Koszty usuwania wyrobów azbestowych.

Koszt usunięcia i unieszkodliwiania potencjalnych odpadów azbestowych z obszaru gminy określono wg założeń przyjętych do obliczeń w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” i przy uwzględnieniu średnich cen rynkowych. Ponadto do obliczeń przyjęto dane wg KPUA, m.in.: średnia masa 1 m² płyty azbestowo-cementowej 11,1 kg, średnia objętość 1 tony składowanych odpadów azbestowych 0,82 m³.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest wzięto pod uwagę cenę demontażu wyrobów zawierających azbest, pakowanie, transport i unieszkodliwienie na składowisku:

Płyty azbestowo-cementowe:

- średni koszt demontażu – 15 zł/m²
- średni koszt transportu – 5 zł/m²
- średni koszt unieszkodliwiania – 18 zł/m²
- średni koszt łącznie - 38 zł/m²

Koszt usunięcia zgromadzonych na terenie gminy Przasnysz wyrobów zawierających azbest wraz z transportem i unieszkodliwieniem wyniesie około **9 837 782 zł.**

Zakładając, że realizacja programu potrwa 22 lata do roku 2032, a rocznie będzie usuwane **11 768 m²** wyrobów azbestowych, to średni roczny koszt realizacji programu będzie wynosił **447 184 zł**.

Założono, że usuwanie wyrobów azbestowych odbywać się będzie w latach 2011-2032. W tym okresie przewidywane jest wsparcie finansowe dla właścicieli i użytkowników obiektów, w których znajdują się wyroby zawierające azbest. Wsparcie dotyczyć będzie częściowego sfinansowania kosztów demontażu, zabezpieczenia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Zakłada się, że dzięki dofinansowaniu zostanie zintensyfikowany proces polegający na usuwaniu azbestu z terenu gminy.

Przy uwzględnieniu wszystkich możliwych form wsparcia finansowego należy zaznaczyć, iż o ile istnieją możliwości obniżenia lub zredukowania kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwienia usuniętych wyrobów zawierających azbest, o tyle po stronie właścicieli obiektów budowlanych pozostaną zawsze koszty nowych pokryć dachowych i elewacyjnych.

8. Założenia programu.

Podstawowym celem „Programu” jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przasnysz, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Osiągając ten cel wypełnione zostanie zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Gmina Przasnysz zakłada usunięcie całej ilości azbestu zgodnie z obowiązującym planem

Realizacja programu będzie procesem długofalowym ze względu na ograniczone możliwości finansowe zarówno mieszkańców gminy jak i samorządu. Jego realizacja będzie zgodna z przyjętym celem i przebiegać będzie poprzez spełnienie następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, uaktualniana corocznie.

Podstawą do opracowania programu była przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i stworzenie bazy danych o ich lokalizacji (obecnie Gmina posiada inwentaryzację azbestu w wersji papierowej). Baza danych uaktualniana będzie corocznie poprzez dokonywanie spisu obiektów budowlanych, gdzie stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest oraz wykreślanie z bazy tych obiektów, z których azbest został w danym roku usunięty. Niezbędna w takich przypadkach jest dobra współpraca mieszkańców z Urzędem Gminy i wywiązywanie się właścicieli obiektów zawierających azbest z obowiązku przedkładania corocznie Wójtowi informacji w sprawie wyrobów zawierających azbest.

2. Edukacja mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania oraz szkodliwości azbestu.

System edukacji realizowany będzie poprzez organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości oraz utworzenie zakładki tematycznej na stronie internetowej gminy, która będzie zawierała:

- akty prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- informacje o zagrożeniu, jakie stwarza azbest,
- bieżące informacje o działaniach gminy podjętych w celu zlikwidowania azbestu,
- wzory wniosków na dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- wzór ankiety informacyjnej w sprawie wyrobów zawierających azbest,
- wykaz firm posiadających zezwolenia na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

3. Podejmowanie działań w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację „Programu”.

Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Finansowanie ochrony środowiska regulują przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska i obejmuje zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa, w tym działania zmierzające do oczyszczania kraju z azbestu.

Zadania te mogą być finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz przez powiaty i gminy, do których zadań własnych należy finansowanie ochrony środowiska w zakresie ustalonym w ustawie – Prawo ochrony środowiska.

Do zadań związanych z oczyszczaniem kraju z azbestu można w szczególności zaliczyć:

- przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami,
- przedsięwzięcia z zakresu ochrony powierzchni ziemi,
- rozwój sieci laboratoriów służących ochronie środowiska,
- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,

- opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii w zakresie ochrony środowiska,
- wojewódzkie programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, plany gospodarki odpadami, a także wspomaganie realizacji tych programów i planów,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej a także na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Z 2009 r. Nr 19, poz. 100).

1) Środki z funduszy ochrony środowiska.

Fundusze ekologiczne są najbardziej znanym i wykorzystywanym źródłem dotacji i preferencyjnych kredytów dla podmiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Wpływa na to ilość środków finansowych jaką dysponują fundusze, warunki udostępniania środków finansowych pożyczkobiorcom oraz procedury dochodzenia do uzyskania finansowego wsparcia funduszu. Bliskość funduszy i ich regionalny charakter (fundusze wojewódzkie) ma także znaczenie dla ich wyróżnienia w gronie inwestorów ekologicznych.

Środki funduszy pochodzą z opłat za korzystanie ze środowiska ponoszonych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą i korzystających ze środowiska oraz z kar pieniężnych za przekroczenie warunków korzystania ze środowiska. Opłaty te stanowią dochód Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska.

Jedną z możliwości wydatkowania tych środków jest ich przeznaczenie na pokrycie kosztów realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu z terytorium kraju, w tym na budowę składowisk odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

NFOŚiGW jest największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym. Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania np. dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego. Fundusz administruje również środkami zagranicznymi

przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą udzielać dotacje i preferencyjne pożyczki na przedsięwzięcia proekologiczne w tym na działania związane z usuwaniem azbestu. Podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu:

- opłat za składowanie odpadów oraz kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem,
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych a także z wpływów z kar za naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

Dochodami wojewódzkich funduszy mogą być także środki z tytułu posiadania udziału w spółkach, odsetek od udzielanych pożyczek, emisji obligacji, zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych, zaciągania kredytów, oprocentowania rachunków bankowych i lokat, wpłat z innych funduszy, wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych, świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji, innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

WFOŚiGW może przyznawać dotacje na usuwanie azbestu, jeżeli zadanie realizowane jest przez samorządy terytorialne, celowe związki oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, komunalne jednostki organizacyjne, podmioty mające status organizacji pożytku publicznego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie od września 2008 r. rozpoczął nabór wniosków o przyznanie dofinansowania działań z zakresu unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa mazowieckiego. Wysokość dofinansowania może wynieść 100% kosztów kwalifikowanych w formie dotacji, a po wyczerpaniu środków na dany rok – w formie pożyczki z dofinansowaniem do 80% kosztów kwalifikowanych.

2) Środki pomocowe Unii Europejskiej

Źródła zagraniczne finansowania ochrony środowiska to głównie fundusze unijne. W okresie programowania 2007-2013 pomoc finansowa z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej będzie przyznawana w Polsce w ramach poszczególnych programów pomocowych tzw.

programów operacyjnych, stanowiących narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności.

W zależności od rodzaju programu, beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Projekty dofinansowane ze środków unijnych dotyczą gospodarki odpadami, remontów, przebudowy budynków oraz infrastruktury ochrony zdrowia.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest może być wspierane ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych – RPO Województwa Mazowieckiego, Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

3) Banki

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie inwestycjami w zakresie ochrony środowiska. Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska S.A. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu oferuje szeroką gamę kredytów.

4. Pomoc w pozyskiwaniu źródeł finansowania właścicielom lub użytkownikom obiektów budowlanych, w których znajduje się azbest.

Osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, inni posiadacze zasobów mieszkaniowych oraz przedsiębiorcy mogą liczyć na dofinansowanie w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych na wymianę pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest. Wszyscy zainteresowani poszukiwaniem źródeł finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników Urzędu Gminy Przasnysz.

5. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych.

Usuwanie wyrobów azbestowych z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz oczyszczenie terenów nieruchomości może być koordynowane przez Urząd Gminy Przasnysz. Wsparcie finansowe funduszy ochrony środowiska może być przeznaczone na dofinansowanie usługi polegającej na bezpiecznym usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Kosztami kwalifikowanymi dofinansowywanej usługi będą koszty związane z demontażem wyrobów zawierających azbest, transportem odpadów zawierających azbest oraz złożeniem odpadów na właściwym składowisku.

Koszt pokrycia dachowego czy elewacyjnego nie może być pokryty w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub unijnych funduszy. Koszt nowego pokrycia dachowego poniesie właściciel obiektu budowlanego.

6. *Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.*

Działanie realizowane będzie poprzez edukację społeczną w zakresie postępowania z odpadami zawierającymi azbest, co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich” wysypisk tych odpadów.

7. *Współpraca z marszałkiem województwa, mediami, organizacjami społecznymi i organami kontrolnymi.*

Działania realizowane będą poprzez:

- współpracę z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- współpracę z mediami i organizacjami społecznymi w zakresie propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpracę z organami kontrolnymi tj. inspekcją sanitarną, inspekcją pracy, inspekcją nadzoru budowlanego oraz inspekcją ochrony środowiska.

8. *Monitoring i ocena realizacji Programu.*

Elementem zarządzania „Programem” jest jego systematyczne monitorowanie. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Przasnysz w kolejnych latach tj. ilość unieszkodliwionych w danym roku odpadów zawierających azbest oraz ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do likwidacji.

Co 2 lata będzie przedkładany Radzie Gminy Przasnysz raport przedstawiający wyniki realizacji „Programu”.

9. Harmonogram rzeczowy realizacji Programu.

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji
1.	Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, uaktualniana corocznie	2011-2032
2.	Edukacja mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania oraz szkodliwości azbestu	2011-2032
3.	Podejmowanie działań w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację „Programu”	2011-2030
4.	Pomoc w pozyskiwaniu źródeł finansowania właścicielom lub użytkownikom obiektów budowlanych, w których znajduje się azbest	2011-2030
5.	Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych	2011-2030
6.	Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	2011-2032
7.	Współpraca z marszałkiem województwa, mediami, organizacjami społecznymi i organami kontrolnymi	2011-2032
8.	Monitoring i ocena realizacji Programu	co 2 lata

WZÓR

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

Rodzaj zabudowy¹⁾:Numer działki ewidencyjnej²⁾:Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:Ilość wyrobów⁴⁾:Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad	5	

	pyłoszczelna powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
		SUMA PUNKTÓW OCENY	
		STOPIEŃ PILNOŚCI	

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest - imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
a) nazwa i numer dokumentu:
- b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:
.....

.....
(podpis)

data

- ¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- ²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- ³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- ⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- ⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,

- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Przasnysz
Andrzej Sekuła